

27.4.2024 Pääsiäiskauden neljännen viikon lauantaina

Kristus nousi kuolleista!

Päivän epistola

(Ap.t. 12: 1 – 11)

”Niinä päivinä kuningas Herodes ryhtyi väkivaltaisiin toimiin muutamia seurakunnan jäseniä vastaan. Hän mestautti Jaakobin, Johanneksen veljen, ja huomattuaan sen olevan juutalaisille mieleen hän vielä käski vangita Pietarin; silloin vietettiin juuri happamattoman leivän juhlaa. Herodes pani Pietarin telkien taakse ja määräsi häntä vartioimaan neljä nelimiehistä sotilasvartiostoa. Hän aikoi asettaa Pietarin pääsiäisen jälkeen kansan eteen. Niin siis Pietaria pidettiin vangittuna, mutta seurakunta rukoili lakkaamatta Jumalaa hänen puolestaan. Sen päivän vastaisena yönä, jona Herodes aikoi asettaa Pietarin oikeuden eteen, Pietari nukkui kahden sotilaan välissä. Hänet oli sidottu kaksin kahleihin, ja lisäksi vankilan ovella oli vartiomiehet. Mutta yhtäkkiä hänen edessään seisoj Herran enkeli ja huone oli täynnä valoa, ja enkeli työtyisi Pietarin hereille sanoen: ”Vyötä vaatteesi ja pane kengät jalkaasi.” Pietari teki niin, ja enkeli sanoi: ”Heitä viitta harteillesi ja seuraa minua.” Pietari lähti enkelin mukaan. Hän ei kuitenkaan ymmärtänyt, että se, mitä hänelle tapahtui, oli totta, vaan luuli sitä näkyksi. He ohittivat ensimmäisen vartion, sitten toisen ja tulivat rautaportille, joka vei kaupungille. Se aukeni heille itsestään, ja niin he astuivat ulos ja lähtivät kulkemaan kujaa pitkin. Yhtäkkiä enkeli oli poissa. Silloin Pietari tajusi, mistä oli kysymys, ja sanoi: ”Totisesti, nyt tiedän, mitä tapahtui! Herra lähetti enkelinsä ja auttoi minut Herodeksen käsistä, pelasti minut kaikesta siitä, mitä tämä kansa toivoi minulle tapahtuvan.”

Tässä mainittu Herodes on kuningas Herodes Agrippa 1., Herodes Suuren lapsenlapsi, Aristobuloksen poika, Herodes Antipaan veljenpoika. Hän hallitsi Juudeaa vuosina 41 – 44. Mestatun Jaakobin, Johanneksen veljen isä oli Sebedeus. Hän kärsi apostoleista ensimmäisenä marttyyrikuoleman. Kun Juudas oli luopunut apostoliudesta, niin silloin valittiin kahdentoista apostolin joukkoon Mattias. Nyt tekstimme ei mainitse, että kahdentoista apostolin joukko olisi täydennetty uudella apostolilla. Kuningas Herodes halusi miellyttää juutalaisia ja sen takia hän jatkoi vainoja uskovaisia kohtaan. Jostain syystä Juudean asukkaiden tyytymättömyys uskovaisia kohtaan oli kasvanut. Näin myös apostoli Pietari tuli vangituksi. Ajankohta oli ”happamattoman leivän juhla” eli juutalainen pääsiäinen.

Tekstin mukaan Pietarin tuomion piti olla pääsiäisjuhlan jälkeen. Todennäköisesti hän saisi kuolemantuomion. Pietarin vartiointi oli järjestetty ”erittäin hyvin”, neljällä nelimiehisellä vartiostolla. Teksti painottaa sitä, että karkaaminen on mahdotonta. Lisäksi hänet oli sidottu kaksin kahleihin. Tuomiota edeltävän yönä enkeli vapautti Pietarin. Ihmeen tapahtumista enteilee seurakunnan rukous hänen puolestaan. Tapahtumassa kuvataan jumalallinen toiminta, joka ”voittaa” ihmisen

toiminnan.

Päivän evankeliumi

(Joh. 8: 31 – 42a)

”Herra sanoi niille juutalaisille, jotka uskoivat häneen: ”Jos te pysytte uskollisina minun sanalleni, te olette todella opetuslapsiani. Te opitte tuntemaan totuuden, ja totuus tekee teistä vapaita.” He vastasivat hänelle: ”Me olemme Abrahamin jälkeläisiä, emme me ole koskaan olleet kenenkään orja. Kuinka voit sanoa, että meistä tulee vapaita?” Jeesus vastasi: ”Totisesti, totisesti: jokainen, joka tekee syntiä, on synnin orja. Orja ei pysy talossa ikuisesti, mutta poika pysyy. Jos Poika vapauttaa teidät, te olette todella vapaita. Minä tiedän kyllä, että te olette Abrahamin jälkeläisiä. Silti te haluatte tappaa minut, koska sanani ei saa teissä sijaa. Minä puhun, mitä olen Isäni luona nähnyt – ja te teette, mitä olette omalta isältänne oppineet.” He vastasivat Jeesukselle: ”Meidän isämme on Abraham.” Jeesus sanoi: ”Jos olisitte Abrahamin lapsia, te myös tekisitte Abrahamin tekoja. Mutta nyt te haluatte tappaa minut – miehen, joka on sanonut teille totuuden, sen, minkä on Jumalalta kuullut. Niin ei Abraham tehnyt. Te teette aivan samoin kuin isänne.” He sanoivat: ”Me emme ole porton poikia. Meillä on yksi isä, Jumala.” Tähän Jeesus sanoi: ”Jos Jumala olisi teidän isänne, te rakastaisitte minua, sillä minä olen lähtöisin Jumalasta ja tulen hänen luotaan.”

Todennäköisesti tekstin alussa oleva ”juutalaisille” tarkoittaa Juudean asukkaita. Tässä yhteydessä se viittaisi juutalaisten uskonnollisiin johtajiin ja heidän vaikutuspiiriinsä kuuluviin. Voi olla, että tässä on kyse Jeesuksen aikaa myöhemmästä ajasta, jolloin juutalauskristityt joutuivat ongelman eteen. He eivät tienneet, miten suhtautua Jeesuksen opetukseen ja Mooseksen lain vaatimuksiin.

Todellinen opetuslapsi on se, joka oppii ”tuntemaan totuuden”. Jeesukseen uskovia oli erilaisia. Osa uskoi Häneen Hänen voimatekojensa takia. Se ei ollut riittävää uskoa. Jeesuksen opetus ja sen ymmärtäminen sekä toteuttaminen tekevät ihmisestä todellisen opetuslapsen. Tällaiseksi opetuslapseksi tulemaan kutsutaan kaikkia ihmisiä. Totuus voi tässä yhteydessä myös tarkoittaa Jeesusta itseään (vrt. Joh. 14: 6: ”Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan pääse Isän luo muuten kuin minun kauttani”).

”Totuus tekee teistä vapaita”: tässä Jeesus haastaa vastustajiaan rinnastamalla totuuden ja vapauden. Totuus ei tarkoita tässä yleistä tietoa, vaan tietoa siitä, miten tullaan osalliseksi pelastuksesta. Yleensä muualla Jeesus käyttää sanaa totuus asettaessaan vastakkain pelastuksen, jonka Hän tuo, ja Mooseksen opetuksen. Jeesuksen opetus sisältää ajatuksen, että Hän on ainoa pelastuksen tuoja. Laki antoi häivähdyksen pelastuksesta mutta ei kyennyt tarjoamaan sitä ihmisille. Vapaus tarkoittaa vapautta synnistä ja kuolemasta (kuolema tarkoittaa eroa Jumalasta).

Nähtävästi juutalaiset eivät ymmärrä, mitä Jeesus tarkoittaa sanoilla: ”tekee teistä vapaita”. Periaatteessa heidän olisi pitänyt muistaa se, että heidät oli iestetty, se on, alistettu lain alaisuuteen. Mutta laki ei vapauttanut ketään vaan osoitti syntisyyden. Jeesuksen mukaan totuus vapauttaa synnin vallasta. Juutalaisten vastaus: ”Me olemme Abrahamin jälkeläisiä” oli kiertotie, ettei tarvinnut ottaa kantaa lakiin ja omaan toimintaan lain edessä. Juutalaisten toteamus: ”emme me ole koskaan olleet kenenkään orjia” on evankeliumin kirjoittajan ironiaa. Juutalaiset olivat olleet orjuudessa useita kertoja (Egyptissä, Babyloniassa).

Jeesus vie keskustelun oikealle tasolle puhuen, että ”jokainen, joka tekee syntiä, on synnin orja”. Sen jälkeen Hän vertaa poikaa ja orjaa, miten he pysyvät talossa. Poika pysyy aina, orja ei pysy ikuisesti. Tämän taustalla on juutalaisten ajatus pelastuksesta, joka tulee sille, joka on Abrahamin jälkeläinen. ”Jos Poika vapauttaa teidät” osoittaa, että vapaus (pelastus) tulee vain Jeesuksen kautta.

Varhaisessa kirkossa opetettiin, että tässä kohdassa Jeesus varoittaa luottamasta väärällä tavalla omaan syntyperään, kuulumisella johonkin ”tiettyyn rotuun”. Juutalaiset ajattelivat, että olemalla Abrahamin lihallinen jälkeläinen, he saavat pelastuksen. Tämä on väärä ajattelutapa. Pelastus ei tule automaattisesti. Oleminen Abrahamin jälkeläinen tarkoittaa toimimista vapaata tahdosta samalla tavoin kuin Abraham toimi. Se on hänen uskonsa ja toimintansa jakamista. Silloin ihminen on todellinen Abrahamin jälkeläinen.

”Silti te haluatte tappaa minut, koska sanani ei saa teissä sijaa.” Nyt teksti käsittelee yleisöä sellaisena, joka haluaa Jeesuksen kuolemaa. He eivät toimi Jumalan tahdon mukaan eivätkä hyväksy sitä, että Jeesus puhuu Jumalan puolesta.

Juutalaiset viittasivat siihen, että heidän isänsä on Abraham. Jeesus totesi, että he eivät ole Abrahamin lapsia, sillä Abraham ei olisi syyllistynyt totuuden kertojan tappamiseen. Jeesus sanoo: ”Te teette aivan samoin kuin isänne.”, joka viittaa siihen, että juutalaiset surmasivat profeettoja.

”Me emme ole porton poikia” lienee hellinistijuutalaisten propagandaa. He kuvasivat Israelia Jumalan ensisyntyneenä poikana, joka on vapaa synnistä, erityisesti väärästä seksuaalisesta toiminnasta. Pakanoita (nyt ei-juutalaisia) kuvattiin seksuaalisesti väärin toimivina.

”Minä olen lähtöisin Jumalasta ja tulen hänen luotaan.” Lauseesta tulee erottaa kaksi eri asiaa. Lähteminen tarkoittaa Pojan iankaikkisuudessa tapahtuvaa lähtemistä Isästä. Tuleminen tarkoittaa sitä, että Isä lähetti Pojan tulemaan ihmiseksi (Kristuksen syntyminen maailmaan).